

Шкільна медіатека – ресурсний центр забезпечення якості освітнього процесу

*Бут-Гусайм Н.В., методист науково-методичного
педагогічного центру Департаменту освіти
Харківської міської ради*

Забезпечення навчально-виховного процесу та самоосвіти шляхом формування шкільного інформаційного банку на різних видах носіїв інформації, його максимального використання, інформаційного та бібліотечного обслуговування учнів і педагогів – основна задача шкільної медіатеки. Завдання, що стоять перед національною школою сьогодні, зумовлюють трансформацію бібліотек навчальних закладів, сприяють їхньому реформуванню в бібліотечно-інформаційні центри, що не тільки збирають, зберігають і розповсюджують інформацію для удосконалення знань учнів, але й сприяють підвищенню професійної майстерності педагогів. Усе це потребує змін у формуванні інформаційних ресурсів бібліотек, технічному оснащенні, професійній компетентності бібліотечних працівників як учасників навчально-виховного процесу.

За даними паспортизації шкільних бібліотек, що проводилась у січні – березні 2010 року, оновлення основних фондів бібліотек загальноосвітніх навчальних закладів міста проводиться недостатньо. Близько 80% художнього фонду – видання до 1995 року. Літературних творів українських та зарубіжних письменників, які вивчаються за новими програмами, науково-педагогічної, дитячої, довідкової літератури у шкільних бібліотечних фондах – обмежена кількість. У навчально-виховному процесі використовується література, яка вже не відповідає санітарно-гігієнічними нормам.

Комп'ютеризація шкільних бібліотек міста, підключення їх до мережі Інтернет, наявність сторінок «Шкільна бібліотека» на Web-сайтах навчальних закладів та персональної електронної пошти створили реальні умови для трансформації шкільних бібліотек у медіатеки.

Термін “медіатека” пов’язаний, перш за все, зі збагаченням *видової структури фондів книгозбірень електронними носіями інформації – мультимедіа*, а саме: колекції зображень, текстів і даних, що супроводжуються звуком, відео, анімацією та іншими аудіовізуальними ефектами, враховуючи інтерактивний інтерфейс та інші механізми управління, та, по-друге, з новими формами обслуговування учасників навчально-виховного процесу.

Переваги медіатеки для користувачів суттєві:

- *використання безмежних документальних ресурсів* (тільки інформаційні ресурси мережі Інтернет сьогодні складають понад 10 мільярдів документів (веб-сторінок), до яких практично можливий вільний доступ користувача;
- *якісно нове забезпечення умов роботи для кожного відвідувача*. У медіатеці відвідувач залучається до нової для нього самостійної діяльності з отримання різних видів інформації (вербальної, образної, текстової, слухової, графічної) за короткі проміжки часу;
- *змога скористатися різними інформаційними засобами* для створення творчих продуктів у процесі навчальної діяльності, організація корпоративної або власної веб-сторінки з будь-якої теми;
- *участь у конференціях, форумах, диспутах* одночасно;
- *збільшення питомої ваги самостійності користувача у виборі джерел та організації власної навчальної діяльності*.

Слід зазначити, що шляхи організації медіатеки досить різноманітні. Ми пропонуємо теоретично-практичні поради щодо створення медіатеки як багатофункціонального структурного *підрозділу на базі шкільної бібліотеки* у контексті інформаційної підтримки офіційним сайтом Департаменту освіти Харківської міської ради (розділ «Бібліотека» <http://www.kharkivosvita.net.ua/content/4/49>).

По-перше, для медіатеки необхідно виділити окреме приміщення, де розміщено відповідний фонд на різних носіях інформації та сучасні технічні засоби для користування ним, користувачам забезпечено прямий доступ як до

віртуальних ресурсів самої бібліотеки (її електронних баз даних, каталогів або картотек, власної сторінки веб-сайту школи), так і до зовнішнього електронно-інформаційного простору за допомогою Інтернет (освітні веб-сайти і портали, дистанційні форми навчання, електронні бібліотеки художньої літератури, наукові тексти, енциклопедії, словники, бібліографічні та фактографічні бази даних і електронні каталоги інших бібліотек тощо).

По-друге, фахівець, який працює у бібліотеці-медіатеці, повинен бути здатним надавати допомогу користувачам у пошуку друкованої та електронної інформації, навчати навичкам її ефективного використання, забезпечувати індивідуальне або групове обслуговування відвідувачів медіатеки. Він повинен постійно *доукомплектовувати фонд* медіатеки друкованими та електронними документами (відеокасетами, аудіо, CD/DVD), *здійснювати його облік*, забезпечувати надійне *зберігання*, *накопичувати* відповідні *ресурси з мережі Інтернет*, враховуючи інформаційні потреби користувачів.

По-третє, слід чітко визначити соціальні функції та завдання медіатеки, розподілити зони роботи користувачів з окремими носіями інформації (місця для читання книг і періодичних видань, комп'ютерний та телерадіокомунікаційний блок, фоновідеотека), напрацювати форми індивідуального, масового та інформаційного обслуговування користувачів, впровадити нові форми послуг, постійно займатися навчанням і підвищенням кваліфікації, організувати партнерську взаємодію з освітніми закладами, бібліотеками, музеями, благодійними організаціями та фондами.

Нагальне завдання, яке стоїть перед бібліотекарями міста, - *створити єдиний фонд бібліотечно-інформаційних ресурсів*, що включає друковану продукцію, аудіо-відео та електронні матеріали.

Пропонуємо один із варіантів систематизації освітніх електронних ресурсів (ОЕР) для створення медіотеки-бібліотеки загальноосвітнього навчального закладу.

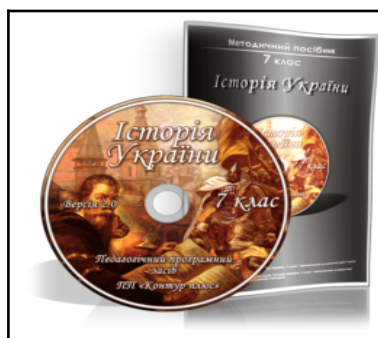
Освітні ресурси ми розподілимо за групами, це дозволить бібліотекарям медіатеки, по-перше, продуктивно організувати роботу користувачів, а по-друге – максимально спростити процедуру поповнення відповідних ресурсів.

1. Навчальні програми, тренажери

Освітні електронні ресурси цієї категорії – це програмний продукт, призначений для вивчення тієї чи іншої навчальної дисципліни, її розділів, тем, відпрацьовування і вироблення певних навичок. Як правило, такі ОЕР включають: навчальні матеріали, методичні рекомендації з їх використання, системи контролю вивчення, тести, тренажери тощо.

Їх доцільно встановлювати на комп'ютері медіатеки для забезпечення колективного або індивідуального доступу до них по локальній мережі навчального закладу. Наприклад:

Історія України, 7 клас (<http://www.novashkola.ua/productions/history/7class>)

Педагогічний програмний засіб «Історія України, 7 клас» розроблений відповідно до навчальної програми з історії України для 7 класу загальноосвітніх навчальних закладів. Увесь курс складається з 35 мультимедійних уроків. Кожен урок розкриває конкретну тему згідно діючої навчальної програми з історії та містить засоби для пояснення необхідної теми: малюнки, світлини, анімації, дикторський супровід, аудіо- та відеофрагменти тощо. Для перевірки знань передбачені контрольні запитання, завдання, тести.

«Географія на 200 балів»

(http://www.soroka-tm.com.ua/page-menu_id-2-parent_id-14-product_id-299.html)

Комп'ютерна програма «Географія на 200 балів» дозволяє швидко та якісно перевірити свої знання з географії і підготуватись до зовнішнього незалежного оцінювання.

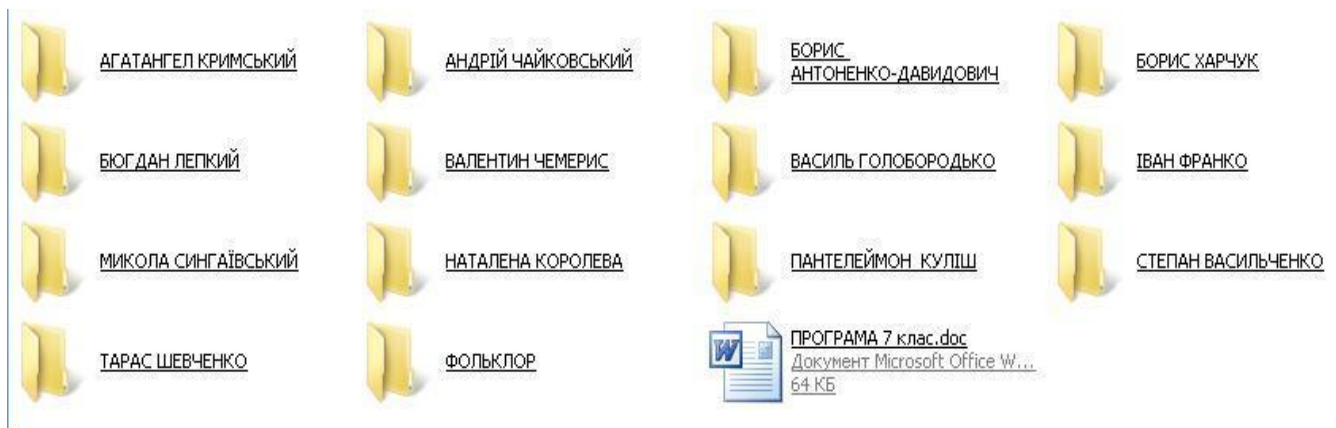
Завдання відповідають темам та основним вимогам програми зовнішнього незалежного оцінювання, а довідник, включений у програму, допоможе Вам пригадати основні відомості, які потрібно знати.

У програмі можна генерувати тест, який за структурою відповідає тесту зовнішнього незалежного оцінювання. Виконавши цей тест потрібно заповнити бланк «А», за яким програма оцінить рівень Вашої підготовки і підрахує кількість набраних балів.

2. Предметні електронні бази даних.

Доцільно в рамках медіатеки створювати також свої предметні електронні бази даних . Це може бути універсальний набір окремих навчальних, методичних, ілюстративних, звукових матеріалів, що належать до відповідних освітніх програм, що знадобляться для поглибленого вивчення шкільних навчальних предметів. Систематизація їх за темами, типовими і видовими ознаками дозволить у подальшому максимально полегшити бібліотекарю пошук необхідних джерел і покращити обслуговування користувачів. У створенні предметних електронних баз можуть надати суттєву допомогу вчителі-предметники.

Наприклад: українська література 7 клас

Відповідно до програми матеріали систематизовано за розділами, що стосуються творчості окремих письменників і поетів. У кожному розділі (папці) зібрано інформацію про біографію письменника, тексти творів, які вивчаються, ілюстрації до творів, фото та відеоматеріали, мультиплікаційні фільми, творчі роботи учнів, презентації до уроків, посилання на ресурси Інтернет тощо. Кожна папка може поповнюватися протягом багатьох років новими матеріалами й стане у нагоді як учням, так і вчителям.

3. Довідники, енциклопедії, програми, бібліотечки з аудіо- або відеовідтворенням

Електронні довідники та енциклопедії, навчальні програми, тексти художніх творів у візуальному або звуковому вигляді можуть бути представлені

як самостійними програмними продуктами на окремих CD/DVD, так і у вигляді Інтернет-ресурсів. На сайті Департаменту освіти Харківської міської ради у розділі «Наша бібліотека» <http://www.kharkivosvita.net.ua/content/4/49> розміщено близько 400 художніх творів, які можуть використовуватися у навчально-виховному процесі. Наприклад,

	«Баранкин, будь человеком» Валерий Медведев Надоело быть человеком! В школе двоек получать нельзя, уроки прогуливать нельзя, драться нельзя. А что же можно-то?! Всегда учить уроки, быть примерным, быть трудолюбивым... Какая скука! “А давай попробуем превратиться в каких-нибудь птиц или насекомых! Поживём в своё удовольствие!” — решили друзья-школьники Юра Баранкин и Костя Малинин. И как вы думаете, хорошая жизнь...
	"Дети капитана Гранта" Верн Жюль Габриэль 26 июля 1864 года при сильном северо-восточном ветре мчалась, на всех парах вдоль Северного пролива великолепная яхта. На верхушке ее бизань-мачты развевался английский флаг, а на голубом вымпеле грот-мачты виднелись расшитые золотом, увенчанные герцогской короной инициалы «Э.Г.». Яхта носила название «Дункан».
	"Жизнь Арсеньева" Иван Бунин "Жизнь Арсеньева" - единственный роман, написанный Буниным... Блестящий образец психологической прозы начала XX века - прозы, умело и точно исследующей душу русского интеллигента в тончайших ее проявлениях.

4. Інтернет-ресурси

Використання ресурсів Інтернету передбачає два режими: off-line і on-line. Режим off-line не потребує постійного безпосереднього контакту з віддаленим джерелом інформації у реальному часі. Достатньо “скачати” цей ресурс і

працювати з ним автономно. Робота в режимі on-line передбачає постійний зв'язок, під час якого відбувається обмін інформацією.

У мережі Інтернет існує багато пропозицій щодо мультимедійних навчальних курсів, навчальних програм, тестів тощо. Зокрема, в Україні діє понад 600 подібних веб-сайтів. Для прикладу наводимо посилання на корисні освітні ресурси з хімії.

<http://www.alhimik.ru/> Користа та цікава інформація з хімії сайті Alhimik.ru

<http://www.chemsoc.org/viselements/> Оригінальне надання періодичної системи Д. І. Менделєєва

<http://repetitor.1c.ru/> Репетитор з хімії від компанії 1С

<http://chemicssoft.ru/> Програмне забезпечення навчального курсу «Хімія»

<http://www.webelements.com/> Повний опис властивостей елементів і їх з'єднань.

<http://www.sci.aha.ru/> Популярна наука хімія

<http://www.chemistry.narod.ru/> Світ хімії

<http://hemi.wallst.ru/> Освітній сайт з хімії для школярів

<http://www.iupac.org/> Міжнародне товариство IUPAC

<http://formula44.narod.ru/> Курс органічної хімії. Тестування. Біографії знаменитих учених-хіміків.

www.college.ru/chemistry/ - сайт «Открытая химия». Навчальні матеріали з хімії для абітурієнтів, школярів, учителів.

www.chem.msu.su - Інформаційна мережа CHEMNET.

<http://him.1september.ru> - Газета «Химия» видавництва «Первое сентября» (електронна версія газети, сайт "Я иду на урок химии")

<http://www.hij.ru/> - «Химия и жизнь – XXI век» - електронний журнал для тих, хто любить хімію.

Ресурси Інтернету для користувачів практично безмежні. Вони дають змогу знайти будь-яку інформацію. Але в такій ситуації бібліотекар мусить взяти на себе місію керування змістом інформації.

У процесі формування бази даних мультимедійних документів, на нашу думку, доцільно керуватися порадами ЮНЕСКО:

- зібрання мультимедіа: дотримуватися видового, кількісного і тематичного балансу масиву документів;
- чистота зібрання: уникати непрофільних документів при формуванні медіатеки;
- внутрішня цінність: збирати документи, що не втратять своєї цінності протягом певного часу;
- обставини, пов'язані з авторським правом: якщо документ має якісь обмеження щодо надання користувачу послуги копіювання, то варто вирішити, чи потрібен він узагалі для медіатеки;

- термін зберігання: документи потребують періодичної переоцінки, порівняння з новими надходженнями та зіставлення із загальною стратегією розвитку зібрання.

Суттєва ланка роботи медіатеки – створення її довідково-бібліографічного апарату (ДБА). Дане питання потребує окремого розгляду. Звернемо увагу лише на склад довідково-бібліографічного апарату: тематична картотека, алфавітно-видові картотеки, довідково-бібліографічний апарат віртуального ресурсу.

Тематична картотека створюється на основі аналітичного опису і повинна розкрити фонд з точки зору його змісту, незалежно від того, на якому із носіїв знаходиться інформація. Вона формується на основі розробленого рубрикатора. Бібліографічний опис документів, що мають політематичний зміст, дублюється в усіх необхідних рубриках тематичної картотеки.

Алфавітно-видова картотека відображає документ у цілому. Її функція – розкрити фонд медіатеки з усіма видами недрукованих носіїв інформації, що входять до його складу: аудіокасетами, відеокасетами, дискетами, діафільмами, CD/DVD, слайдами, мікрофішами, віртуальними ресурсами. У середині кожного виду документи мають бути розташовані за алфавітом назв. Дублювання бібліографічного опису у цій картотеці не передбачається.

Віртуальний довідково-бібліографічний апарат складається з посилань, наприклад, на веб-сайти бібліотек, навчальних закладів, музеїв, мистецьких, інформаційних центрів, електронні адреси з довідковими, повнотекстовими, бібліографічними джерелами, електронними підручниками, енциклопедіями, словниками тощо, які знаходяться за межами даної бібліотеки. Використовується в режимі віддаленого доступу і є доповненням до традиційного ДБА.

Щодо нормативно-методичної бази каталогізації бібліографічного опису електронних ресурсів існують спеціально розроблені організацією ІФЛА рекомендації під назвою: “Міжнародний бібліографічний опис електронних ресурсів” – ISBD (CF). Також можна використовувати методичні рекомендації

Російської державної бібліотеки (Библиографическое описание электронных ресурсов: Метод. рекомендации / Рос. гос. б-ка; Сост.: Т. Батурина, И. Дудник, Н. Кулыгина.– М., 2001.) На жаль, на національному рівні відповідні документи наразі не існують.

Важливим завданням бібліотеки залишається не тільки створення і забезпечення можливостей доступу читачів до інформаційних ресурсів за допомогою сучасних технологій, але й виховання відповідної інформаційної культури. Сьогодні інформаційна культура та медіаосвіта розглядається як спосіб життєдіяльності особистості в інформаційному суспільстві і як складова процесу формування загальної культури людини.

Можливості медіатеки доцільно використовувати для підготовки масових заходів (читацьких, аудіо- та відеоконференцій, диспутів, усних журналів, тематичних вечорів, прем'єр книг, вечорниць, аудіопрослуховувань художніх творів, творчих зустрічей з письменниками, музикантами, художниками), підбираючи за допомогою наявних мультимедіа звуковий супровід, відеоряд, фрагменти кінофільмів, уривки текстів у виконанні артистів, створюючи фонд телевізійних трансляцій концертів, спортивних змагань, важливих суспільно-політичних акцій тощо.

Медіаосвіта має бути спрямована на допомогу учасникам навально-виховного процесу в активному використанні можливостей телебачення, радіо, відео, кінематографу, Інтернету і кращому розумінні мови медіакультури. Медіатека буде важливим помічником педагогам, які на її базі зможуть і самі готуватися до уроків, лекцій, розробляти ігрові навчальні програми, у своїх “папках” збирати методичні рекомендації, повнотекстові, ілюстративні БД, а також проводити заняття із застосуванням технічних засобів, організовуючи самостійну діяльність учнів за конкретною темою з використанням книг і мультимедійних ресурсів.

Медіатека повинна здійснювати рекламу своїх документальних фондів, інформаційних можливостей, індивідуальної, групової та масової роботи, послуг,

нових надходжень, проектів на сторінках сайту навчального закладу. Створення бібліотечної медіатеки як сучасного центра інформаційної служби – справа тривала і потребує матеріальних витрат та творчості всього колективу навчального закладу. Головним принципом її роботи повинно стати сприяння пошуку гармонії між новими формами доступу до інформації, знань, з одного боку, і гуманістичними основами бібліотечної справи і спрямованістю шкільної бібліотеки на формування моральних якостей через популяризацію друкованого слова, читання кращих творів вітчизняної та світової літератури – з іншого.

Використана література:

1. Алешин Л. И. Аудиотехнические средства в библиотеке: Учебно-методич. пособие.– М.: ИПО Профиздат, 2003.– С.6
2. Библиотечное дело: Терминологический словарь / РГБ, 3-е изд.– М., 1997.– 168 с. Бон И., Перьо Ж.
3. Библиотеки публичного чтения: новое видение // Библиотековедение.– 2005.– № 3.– С.40-42 Брюнле Э. Штутгартская медиатека // Б-ка.–1995.– №5.– С.66-72.
4. Гаскюэль Ж. Пространство для книги. Руководство для всех, кто строит, оборудует и обновляет библиотеку.– М.: Рудомино, 1995.– 303 с.
5. Гениева Е. Вторжение электронных изданий: Плюсы и минусы // Б-ка.–1997.– № 8.– С.14-16.
6. Грошев С. В., Коцюбинский А. О. Запись компакт-дисков.– М.: Триумф, 2001.– 223 с.
7. Казаченкова Л. Информатизация по-американски // Б-ка.– 1997.– № 8.– С.46-52.
8. Кожевникова Е. С. Библиотека и Интернет // Науч. и техн. б-ки.– 2003.– № 11.– С.46-51.
9. Кустова Н., Корзина А. Создаем медиатеку // Б-ка.– 2006.– № 3.– С. 33-35.
10. Майстрович Т. В. Возможности использования оптических компакт-дисков в библиотеках // Науч. и техн. б-ки.– 1997.– № 5. – С. 9-14.
11. Майстрович Т. Все определяет воля к победе, или что такое Медиатека // Б-ка.– 1997.– № 10.– С. 32-34.
12. Марусич Ж. “Говорящие книги” // Б-ка.– 1998.– № 5.– С. 39-40.
13. Милованова Л. Интерактивные компакт-диски // Б-ка.– 1992.– № 9-10.– С.48-51.
14. Облік користувачів електронних інформаційних мереж / Держ. б-ка України для юнацтва; Авт.: Т. Нікітінська, Т. Якушко. – К., 2004.– 28 с.
15. Пашкова В. Роль бібліотек в організації дистанційного навчання // Бібл. планета.– 2003.– № 1.– 20-21.

16. Плахина Г. От фонотеки к медиатеке: история прогресса // Новая б-ка.– 2004.– № 9.– С. 32-34
17. Пранулис Ю. Графотека, медиатека и другие чудеса Штутгардта // Б-ка.– 1997.– № 1.– С. 86-87.
18. Родионов Н. И. Технические средства и их использование в учебной и воспитательной работе.– М., 1989.– 78 с.
19. Самохина О. Медиатека РГЮБ: первые шаги // Юношеские б-ки России: Информ. вестн. / Рос. гос. юнош. б-ка.– Вып. 2 (33).– М., 2005.– С.60-61.
20. Шрайберг Я. Л. Библиотеки и университеты в электронно-информационной среде: первые шаги на пути от информационного общества к обществу знаний: Ежегодный Доклад Конференции “Крым 2005” // Науч. и техн. б-ки.– 2006.– № 1.– С. 27-42.
21. Шрайберг Я. Л. Библиотеки и электронная информация и меняющееся общество в информационном веке: Ежегодный Доклад Конференции “Крым” год 2006. – Судак; М., 2006.– 36 с.

Додаток 1

ПРИМІРНЕ ПОЛОЖЕННЯ ПРО МЕДІАТЕКУ

1. Загальні положення

1.1. Медиатека (відділ) є окремим структурним підрозділом бібліотеки і входить до її єдиного інформаційно-бібліотечного простору.

1.2. Медиатека створюється як ресурсний центр документів на різних носіях інформації для диференційованого інформаційного забезпечення соціокультурних потреб користувачів бібліотеки і виконує функції, що характерні для вирішення загальних завдань бібліотеки щодо інформаційно-бібліотечного обслуговування юнацтва, формування освіченої, інтелектуальної, культурно і духовно розвинутої особистості.

1.3. Відділ у своїй діяльності керується відповідними державними законами, постановами, програмами, нормативно-регламентуючою документацією бібліотеки, цим положенням, поточними розпорядженнями директора бібліотеки.

1.4. Медиатека координує свою роботу з іншими відділами установи, співпрацює з бібліотеками різного підпорядкування, що обслуговують юнацтво, навчальними, культурно-освітніми закладами, медіацентрами, засобами масової інформації.

2. Функції медиатеки

2.1. Вивчення інформаційних потреб різних категорій юних користувачів у сфері освіти, культури та інших сферах соціальної життєдіяльності молоді, проведення маркетингових досліджень щодо подальшого поповнення електронного, мультимедійного та друкованого документного ресурсу відділу, його систематизація, зберігання та організація комфортних умов для роботи користувача з ним;

2.2. Створення власних інформаційних продуктів, баз даних і надання вільного доступу до інформаційних ресурсів Інтернет, мультимедійних засобів з метою найбільш повного задоволення попиту на інформацію, соціокультурних і дозвіллевих потреб, підвищення ефективності та оперативності обслуговування користувачів, надання їм відповідних послуг;

2.3. Технічна і ресурсна підтримка прагнень внутрішніх і зовнішніх користувачів медиатеки залучитися до знань, духовного розвитку, збагачення інтелектуального потенціалу, знайти застосування своїм професійним умінням, реалізувати творчий потенціал тощо;

- 2.4. Використання реальних і віртуальних масивів документів для самостійної роботи користувачів, проведення масових, камерних, групових заходів, спрямованих на формування у користувачів правової, політичної, екологічної, естетичної культури, заохочення до фольклорних, мистецьких, літературних, духовних скарбів України і світу, правдиве відтворення історичного минулого країни (окремого краю) тощо;
 - 2.5. Формування читацької інформаційної та медіакультури, що передбачає розвиток рис і навичок, характерних для осіб, які вільно володіють комп'ютером, іншими медійними технічними засобами, грамотно й оперативність шукають інформацію; закріплення набутих знань, розвиток самостійності мислення, вміння зіставляти, аналізувати факти, стійкого інтересу до книги та читання;
 - 2.6. Створення довідково-бібліографічного апарату відділу;
 - 2.7. Формування асортиментної і цінової політики щодо послуг відділу (перелік платних послуг та розподіл позабюджетних прибутків медіатеки регламентується додатковим Положенням).
 - 2.8. Науково-дослідне і науково-методичне забезпечення роботи відділу, надання відповідної організаційно-консультаційної допомоги зацікавленим установам та спеціалістам;
 - 2.9. Підтримка в робочому стані комп'ютерного та іншого медіаобладнання.
- ### 3. Структура медіатеки
- 3.1. Відділ надає доступ до своїх документних ресурсів у спеціально призначених для цього зонах (секторах): - зоні, що облаштована комп'ютеризованими робочими місцями; - зоні для роботи з друківаними документами; - зоні для роботи з мультимедійними і фотодокументами: CD/DVD, відеокасетами, аудіокасетами, платівками, слайдами, фотографіями, діапозитивами;
- ### 4. Управління відділом
- 4.1. Відділом керує завідувач, призначений директором бібліотеки.
 - 4.2. Завідувач відділу визначає напрями його діяльності і несе відповідальність перед керівництвом бібліотеки за організацію і стан роботи у відділі, якість обслуговування користувачів, своєчасне виконання плану.
 - 4.3. Планування роботи відділу, облік, звітність, підготовка нормативно-виробничих та регламентуючих документів, матеріально-технічне оснащення, забезпечення належного санітарного і протипожежного стану здійснюються завідувачем